

Жума хутбаси

05:00 / 04.10.2024 31503

يَفْلُكُ لِي نَزَحَ نُبِ مَكَحُ لِي نَع
أَنْدِشَ لِقَاقُ هُنَعُ هَلْ لِي ضَر
يَلَصِ هَلْ لِي لُوسَرَعَمَ عُمُجُ لِي
مَاقَفَ ، مَلَسَوِ هَيْلَعُ هَلْ لِي
سُوقُ وَأَصَعِ يَلَعِ أَيُّكَ وَتُم
هَيْلَعِ يَنْتَأَوِ هَلْ لِي دِمَحَفِ
تَابِّي طِ تَأْفِي فَخِ تَأْمَلَكِبِ

أَهْيَا أَيَّي: لَأَقِمْ ثِيَابَكَ رَابِعًا
أَوْقِي طُتْ نَلْ مُكِّنَا، سَأَنْلَا
مُتْرَمًا أَمَّا لَكَ أَوْلَعَفَاتٌ نَلَو
أُورَشُبًا أَوْ أُودِدَسٌ نَكَلَو، هِب
دَمَحًا أَوْ دُوَادٌ وَبَأْ هَاوَر.

Ҳакам ибн Ҳазн Кулафий розияллоху анхудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам билан жумага ҳозир бўлдик. У зот асо ёки камонга суйанган ҳолда туриб, енгил, гўзал ва муборақ калималар ила Аллоҳга ҳамду сано айтдилар. Сўнгра: «Эй одамлар, сизлар мен амр қилган нарсанинг ҳаммасига тоқат ҳам, амал ҳам қила олмайсизлар. Лекин собитқадам ва башоратли бўлинглар», - дедилар».

Абу Довуд ва Аҳмад ривоят қилишган.

هَلَلَايِضَرَ رَمْعِ نُبَانَعِ
يَبْنَلَا نَاكَ: لَأَقِمْ أَمُّهُ نَعِ
مَلَسَوِ هَيْلَعِ هَلَلَايِ لَصِ
مُتْ دُعَقِي مُمْثِ أَمِّي لَأَقِ بُطَخِي

نَأَلَا نُوَلَّعَفَاتِ أَمَكُ مُوقِي
 يِبَا ظُفَلَوُ . يِيئِئَسِّنَلَا هَاوَر
 هَلَلَا يِلَّصُ يِبِّنَلَا نَاكُ : دُوَاد
 دِغَصِ إِذِي سَلَجِي مَلَسَوِ هِيَلَع
 ، نَدُوْمَلَا غَرْفِي يَّتَحَ رَبَّنَمَلَا
 مَثُ ، بَطْخِي فُ مُوقِي مَثُ
 مَثُ ، مَلَكْتِي أَلْفُ سَلَجِي
 : هِيَاوَرِي فَوُ . بَطْخِي فُ مُوقِي
 هَلَلَا يِلَّصُ يِبِّنَلَلُ تَنَاكُ
 نَاتَبَطْخِ مَلَسَوِ هِيَلَع
 نَأَرْقُلَا أَرْقِي أُمُهَنْبِي بُ سَلَجِي
 : سَأَنَلَا رُكْذِي وَ

Ибн Умар розияллоху анхумодан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоху алайҳи васаллам тик турган ҳолда хутба қилар, кейин ўтириб, худди ҳозир сиз қилаётганингиздек, яна турар

эдилар».

Насоий ривоят қилган.

Абу Довуднинг лафзида:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам қачон минбарга чиқсалар, муаззин азондан фориғ бўлгунича ўтирар эдилар. Сўнгра тик туриб хутба қилар, кейин ўтириб, гапирмас ва яна туриб хутба қилар эдилар», – дейилган.

Бошқа бир ривоятда эса:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг икки хутбалари бўлиб, уларнинг орасида ўтириб олар эдилар. Уларда Қуръон ўқир ва одамларга эслатмалар қилар эдилар», – дейилган.

يَضْرَعُ رَمْسًا نَبِيًّا رَجُلًا نَعِ
يَلْصُقُ أَتْنُكَ لِقَاقُ هُنَّ هَلْ لَ
هَلْ لَ لَ لَ لَ لَ لَ لَ لَ لَ لَ لَ لَ لَ لَ لَ لَ
تَنَّاكَ فَمَلَّ سَوَّ هِيَ لَع
هُتَبُطُخْ وَأَذْصَقُ هُتَالَص
إِلْإِةَسْمَخْلْأْ هَاوْر. أَذْصَق
يِرَاخُبْ لَ

رَامَعُ أَنْبَطُخِ: لِيَأُو وَبَأَلِاقِ
لَزَنُ أَمَلَفِ، غَلْبَأُو زَجُ وَأَفِ
دَقَلِ، نَأْطُقِي لَأَبَأُ أَي: أَنْ لُقِ
تَنْكُ وَوَلَفِ، تَزَجُ وَأُو تَغَلْبَأُ
يُنَا: لَأَقِفِ، تَسْفَنَتِ
يَلَصِ هَلَلِ لَأُوسَرُ تَعَمَسِ
«نَا»: لَأُوقِي مَلَسِ وَهِيَ لَعُ هَلَلِ
رَصُقِ وَوَلُجْرَلِ أَلَصِ لَوُطِ
، هَهُ قِفُ نَمُ هُنَيْمِ هِتَبُطُخِ
أُورُصُقِ وَأَوَ أَلَصِ لَأُأُولِي طَأْفِ
نَأِي بَلِ نَمُ نَأُو، هَبُطُخِ لَأِ
دَمَحَأُو مَلَسُمُ هَأُورِ. أَرْحَسِ

Жобир ибн Самура розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Мен Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам билан намоз ўқир эдим, у зотнинг намозлари ҳам, хутбалари ҳам қисқа, лўнда бўлар

эди», - дедилар».

Бешовларидан фақат Бухорий ривоят қилмаган.

Абу Воил: «Аммор бизга хутба қилди. У хутбани мўъжаз ва балоғатли қилди. Биз унга: «Эй Абу Яқзон, батаҳқиқ, балоғатли ва мўъжаз қилдинг. Агар бир нафас узайтирганингда, яна ҳам яхши бўлар эди», - дедик. Шунда у: «Мен Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг: «Киши намозининг узунлиги ва хутбасининг қисқалиги фикҳидан далолатдир. Намозни узун, хутбани қисқа қилинглр. Баёнда сеҳр бордир», - деганларини эшитдим», - деди».

Муслим ва Аҳмад ривоят қилишган.

لَا أَقُوهُ نَعُهُ لَلَا يَضُرُّ رَبَّاجُ نَعُ
هُ لَلَا يَلْصُقُ بِنَلَا نَاكُ
تَرْمُحَا بَطَخِ إِذَا مَلَسَ وَهُيَلَعُ
دَتُ شَاوُ، هُتُ وَصَ الْغَوُ، هَانُ يِعُ
رُذُنُ مُهُنَاكُ يَتَحُ هُبَضَغُ
مُكَّحُ بَصُ، لُوقِي، شُيَجُ
أَنَا تَتُغُبُ، لُوقِي، مُكَّاسَمُ وَ
نُزُقِي، نُنِي تَاهَاكُ عَاسَلَاوُ
ةَبَّاسَلَا هُيَغَبُ صَا نُنِي ب

دُعَبْ أُمَّ أُولُوقِي وَ، يَطْسُؤُلَاو
بَاتِكَ ثِي دَخْلَا زِيخٌ نِإْفِ
دَمْحُمُ يَدَهُ يَدَهُ لَأُزِيخُو، هَلَلَا
لُكَّو، أَهْتَاثْ دُحْمِ رَوْمِ أَلَا رَشَو
أَنَا أُولُوقِي مُمْتٌ، هَلَلَا لَصِي هَعْدِبِ
هَسْفَنَنْ نَمِ نَمُؤْمِ لُكِبِ يَلَوَا
نَمَو، هَلَهَالَفِ أَلَامَ كَرْتِ نَمِ
يَلِإْفِ أَعَايِضِ وَأَنْ يَدَكَ كَرْتِ
مِلْسُؤْمِ هَاوَرِ. يَلَعَو
يَأْسُؤُلَاو

Жобир розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам қачон хутба қилсалар, икки кўзлари қизариб, овозлари кўтарилиб, ғазаблари шиддатли бўлиб, худди «Устингизга эрталаб ё кечқурун душман келиб қолади», деб лашкарни огоҳлантирувчи кишига ўхшаб қолар эдилар. У зот: «Мен билан қиёмат мана бундай бўлиб қолганда юборилдим», - деб кўрсатгич ва ўрта бармоқларини бирлаштириб кўрсатар эдилар. Яна: «Аммо баъду, гапнинг яхшиси Аллоҳнинг Китобидир. Ҳидоятнинг яхшиси Муҳаммаднинг ҳидоятидир. Ишларнинг ёмони

янги пайдо бўлганларидир. Ҳар бир бидъат залолатдир», - дер эдилар. Ва яна: «Мен ҳар бир мўмин учун унинг ўз жонидан ҳам қимматлиман. Кимнинг ортидан мол қолса, унинг аҳлигадир. Кимнинг ортидан қарз ёки зое (бола) қолса, менга ва менинг зиммамгадир», - дер эдилар».

Муслим ва Насоий ривоят қилган.

Абдуллоҳ розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам бизларга ҳожат хутбасини ўргатдилар:

«Аллоҳга ҳамд бўлсин! Ундан ёрдам сўраймиз, Унга истиғфор айтамиз. Шаррларимиздан, яъни амалларимизнинг ёмонлигидан Аллоҳдан паноҳ сўраймиз. Кимни Аллоҳ ҳидоятга бошласа, уни залолатга кетказувчи йўқдир. Кимни Аллоҳ залолатга кетказса, уни ҳидоят қилувчи йўқдир. «Аллоҳдан ўзга ибодатга сазовор зот йўқ», деб шаҳодат берурман ва «Муҳаммад - Аллоҳнинг Расули», деб шаҳодат берурман».

Сўнгра уч оятни ўқир эдилар:

«Эй иймон келтирганлар! Аллоҳга ҳақиқий тақво қилинглар, фақат мусулмон бўлган ҳолингиздагина вафот қилинглар».

«Эй одамлар! Сизни бир жондан яратган ва ундан унинг жуфтини яратган Роббингиздан қўрқингиз!»

«Эй иймон келтирганлар! Аллоҳга тақво қилингиз ва тўғри гапни гапирингиз...»

Бешовларидан фақат Бухорий ривоят қилмаган. Лафз Насоийники.

نُبَّهَةٌ رَاحِلَةٌ نَبْنَعُ
هُنَّ عُهُلٌ لِيَضْرِبْنَ أُمَّنَّ
يَفْنَمُ الْإِمْتَظِيفَ حَامُ: تَلْأَق

هَلَلَا يَلَّصْ هَلَلَا لُؤْسَر
لُكْ أَهْبُ بَطْخِي ، مَلَّسَوِ هَيْلَع
أَنْرُونَتْنَاكَ وَ تَلَّاقِ ، عُمُج
يَلَّصْ هَلَلَا لُؤْسَر رُونَتَوِ
هَأَوْر . أَحْأَوِ مَلَّسَوِ هَيْلَعْ هَلَلَا
دُوَادُ وَبَأَوِ مَلَّسُمِ

Ҳориса ибн Нуъмоннинг қизлари розияллоҳу анҳодан ривоят қилинади:

«Мен «Қоф»ни Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг оғизларидан, жумада хутба қилганларида ёдлаб олганман. Бизнинг таннуримиз билан Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг таннурлари бир эди».

Муслим ва Абу Довуд ривоят қилишган.

هَلَلَا يَضَرَّ عَزِيْرُهُ يَبَأُ نَع
هَلَلَا يَلَّصْ يَبَّنَلَا نَع ، هُنَع
عَبْطُخْ لُكْ : لَاقِ مَلَّسَوِ هَيْلَع
يَهْفُ دَهْشَتْ أَهْيَفَ سَيْلِ

بَاخْصَاءُ هَاوِرٍ ۚ ءَامُ دَجْلٍ اِدْيَلَاكُ ۚ نَنْسَلَا

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Ичида ташаҳҳуд бўлмаган ҳар бир хутба худди мохов қўлга ўхшашдир», - дедилар».

«Сунан» эгалари ривоят қилишган.

«Жума ҳақидаги оят ва ҳадислар» китобидан